

P a š n i k.

Abecednik za učitelja. Tudi učitelj naj ima abecednik, iz ktereга naj se uči vodil za svoj težavni in lepi stan. On naj naj pred skerbi, da bo znal poglobitne čerke za odgojevanje nježne mladosti. Te velike čerke so: odgoja za Boga, za družino, za narod, za državo in za človeštvo. Ako se učitelj ne nauči teh poglobitnih čerk, ne more pri mladosti nikoli toliko storiti, kolikor mu naložuje njegov stan. Naj bo mladost še v posamesnih naukih tako zbrihtana in bistro izurjena, — če pa ji manjka teh poglobitnih stebrov, se ne more reči, da je prav in koristno omikana. Za to splošno omiko učitelj nikoli ne začne prezgodaj delati in tudi nikoli dovolj ne stori. Žalostno je, da se sedanji čas tu pa tam po šolah za to splošno in edino potrebno omiko kaj malo skerbi ali še celó nič ne stori. Res je, da se mora sedanja mladost veliko ukvarjati z mnogimi nauki, toda, kaj ji pomaga, če ima iz šole stopivši polno glavo, pa prazno serce, ki ni vneto ne za Boga in lepo spodobno obnašanje, ne za družino, ne za narod in domovino in ne za državo in sploh človeštvo! Učitelj je obrazar ali podobar, ki risa za človeško srečo prvi načert, ktereга pozneje nihče ne more popolnoma predelati in popraviti, ako je napčno narejen.

Šolska roba.

Vaje za spisje. (Popisi.) Hiša. Hiša je poslopje; ima zunaj štiri strani in streho; znotraj je veža, klet, izba, hram, kuhinja in podstrešje. Hišo so delali in izdelovali zidarji, tesarji, streharji in krovcji, ključavničarji in steklarji. Za to so potrebovali lesa, kamenja, apna, peska, ila, stekla, slame, opeke i. t. d. V hiši stanujejo starši, otroci in posli.

Starši. Oče in mati se imenujejo starši. Oni skerbé za otroke, jim dajejo živež, obleko in stanovanje. Dobre otroke imajo starši radi; hudobni otroci pa jih žalijo.

Pobožni otrok. Pobožni otrok rad večkrat misli na Boga; rad moli in hodi tudi rad v cerkev; v cerkvi sklene roke in lepo moli ne le z ustmi, ampak tudi v sereu; se ne posmehuje, se ne ozira, ne šeptá; pri nauku pazno posluša; vsaki dan moli za starše, učnike in druge dobrotnike, in nikoli ne vstane, ne já in ne gre spat, da bi ne molil.

Novice.

Iz Gorice. Presvitli cesar so z naj višjim sklepom 27. aprila t. l. tukajšnjega prečastitega korarja Janeza Budan-a imenovali za stolnega školastika in škofijskega višjega šolskega ogleda.

Z Iga. Gosp. J. D. je v 6. listu tolašnjega „Tovarša“ spregovoril o „neprimernem cerkvenem orglanji“. Pametni človek bi sicer

mislil, da se kaj takega ne sliši po naših cerkvah; toda žalostne skušnje učé, da le še preradi nekteri učitelj za pezdír prazne hvale, ali za peščico žita igra v cerkvi vsakorsne umazane in nespodobne igre. Nevedno ljudstvo se pa tega kmali privadi, ter misli potem, ako na praznik ne sliši valcerja ali polke, da ni praznik, in pravo cerkveno orgljanje se potem nič ali celó malo čisla. Učitelj pravega duha kaj takega nikoli ne stori, akoravno bi si neumni ljudje nad njim zavoljo tega jezike zbrusili. Hvala Bogu, da se tako brezvestno orgljanje sedanji čas pri boljših orglavcih vedno redkeje sliši; sliši se le še pri orglavcih, kateri so orglavci le po imenu. Posebno pogosto se nahaja taka berklarija pri mojstroskazih, ki šole nikdar od znotraj vidili niso, sekirce pa poznajo le po črnem od belega, kaj več od godbe pa ne razumejo, ljudi pa radi vbogajo zato, da se jim priporočajo za biro. Zvesti učitelj ima za takimi možmi veliko sitnosti. Ali se to ne dá nikakor odpraviti? Nič bolje se dostikrat po nekterih krajih cerkvenemu petju ne godí. Tu ti kateri pesem tako razmesari, da je joj! Drugi jih zopet sam „komponira“ (ker vse druge so za nič), in na kori ti jo potem podijo, kakor pustni norci, prav spodbadljivo. Zvesti učitelj pa, prišedši v taki kraj, bi bil kmali dostikrat pri tolikem številu tako krasnih Rihar-jevih napevov v zadregi. Da je bilo nekđaj po nekterih krajih tako, se ni čuditi, temveč temu se čudimo, da se še dandanes po nekterih krajih tako godí. Se vé, da učitelj z naj boljšo voljo in velikim trudom sam toliko zanemarejeno orgljanje in petje zboljšati ne more, ako mu č. gg. duhovni s podučevanjem in opominjevanjem ne pomagajo. Vsaj znano je, da, kdor k takemu molčí, svojo zadovoljnost s tem naznanja. — *Govekar.*

Iz okolice ljubljanske. Tudi pri nas je poletni čas bolj jasno po klopeh šolskih; otroci, ki so opravili prvo sveto obhajilo in spoved, mislijo, da so izučeni za letos, in ker jih starši zdaj tudi potrebujejo pri delu na polji in pri živini na paši, se lahko vé, koliko in kakšne učence imamo zdaj v šoli, namreč, večidel male pervince, ki še niso za domačo rabo in jih starši le zato pošiljajo v šolo, da jim jih domá ni treba varovati. Kaj in koliko more storiti v šoli učitelj v takih okoliščinah, se lahko izšteví. Pa bo rekel kdo: sej imamo postavo zavoljo tega, zakaj pa je ne rabite? — Ljubi prijatelj! tudi mi smo že siloma gonili otroke v šolo, pa skusili smo, da je to kaj težka in britka reč, ki se je ogibamo, dokler koli moremo. Po moji skušnji je naj bolje, če se te reči duhovni gospodje prav živo poprimejo, ter starše in otroke domá, v cerkvi in v šoli neprenehoma spominjajo na njih sveto dolžnost; to vselej več tekne, kakor vse grozenja in kazni. „Lepo je vsakemu milo; sila Boga ne moli.“ —j—

Iz Ljubljane. Tukajšnje prečast. knežškofijstvo z razpisom 12. maja pod št. 577/98 naznanja in razjasnuje šolskim prednikom nove izpiske pod imenom „Volksschulen - Zustandstabellen“ bistveno tako le: a) Te tabele naj se napolnijo na tanko po vseh verstah in naj se vsako leto prav zanesljivo pošljejo do konec mesca oktobra konzistoriju z naznanilom po §§. 443 in 444 šolskega zakonika. Mora se posebno zaznamovati b) učni jezik (slovenski, slovensko-nemški

in nemški), da ni vsako leto drugače; določiti se mora c) čas nauka in druge šole, ki so združene s prvo, kjer naj se zapomni, da so obertnijske šole za rokodelske učence (Gewerbschulen) le tiste, ki se štejejo k ljudskim (glavnim) šolam in da naj se pri takih šolah rokodelski učenci ločijo od navadnih nedeljskih učencev. d) Treba je tukaj tudi opomniti, da imamo v naši deželi le samostalne (selbstständige), ne pa farne glavne šole, ker imajo vse svoje, akoravnočasne vodje in da so šole za silo (Nothschulen) le tiste, kjer učiteljevi dohodki še niso ustanovljeni in tudi učitelj ni poterjen in postavno postavljen; tudi se ne sme imenovati šola za silo podučevanje, kjer se otroci podučujejo le nekoliko časa pa samo v keršanskem nauku, kar velja tudi pri nedeljskih šolah. Tudi se učitelji pri šolah za silo sicer imenujejo, pa vendar ne štejejo k glavnemu številu. Ker pa se v te postavne tabele marsikaj ne more zapisati, naj se napravi za konzistorij posebni izpisek, v kterega se naj naznani vse, kar pripomore, da se stan ljudskih šol bolj na tanko razodeva. Naznanja se še e), da se morejo rabiti še dosedanje tabele (na prodaj pri Milicu). — Razpis ravno tega dne pod št. 500/87 pa naznanja, da je ravno kar prišel na svitlo drugi zvezek Slomščekovega slovenskega berila za nedeljske šole in da se dobiva v zalogi šolskih knjig.

— Tudi letos so se v Ljubljani „Šmarnice“ prav slovesno in spodbudljivo obhajale; k temu je pa po navadi naj več pripomoglo lepo petje, kar se je vidilo posebno v šenklavški in ternovski cerkvi, kjer se ljudstvo ni ganilo pred iz cerkve, dokler so se glasili domači glasi ginljivih Marijinih pesem. Kar je letošnji majnik premalo razvijal vnanjega veselja, razkladal ga je toliko bogatejše pobožnemu duhu v svetih hramih.

— Prišel je na svitlo drugi zvezek „Dušne hrane za katoliške deržine“, v kterem zopet vidimo, kako lepo in koristno za dom in šolo bo čedalje bolj to delo.

— „Torbica“ v svojem zadnjem listu hudo svari prepisovavca Praprotnikovih pesem: „Moj dom“ in „Cvetice“, in tudi g. J. Jerč b je vredništvu „Uč. Tovarša“ pisal in odkritoserčno spoznal svoj dolg, — tedaj naj bo za zdaj s tem (glej 4. list „Uč. Tovarša“) ta pravda bratroljubno poravnana.

Darovi za Riharjev spominek.

Pod naslovom: „Na veke ne bo pozabljeno tvoje ime!“ 2 gold.

Opomba vredništva. Naj bi se spošтовavci rajnega mojstra, ki hočejo še kaj darovati za ta namen, kmali oglasili, da bi se potem vedilo in sklenilo, kako in kaj.

Listnica. G. M. D.: Poslani spis iz Vašega marljivega peresa pride kmali na verato. — Prijatelju J. J. v D.: Hvala za obširno delo; nekaj bo porabil „Tov.“, nekaj pa „Darek“. G. J. V. . . . n. v M.: Preden moremo Vaš dopis vverstiti, prosimo, povejte nam svoje pravo ime! — Nekterim drugim dopisnikom z napevi: Hvala! Bomo vse porabili, kar bo le mogoče. Lepi napevi se ne starajo.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.